

נורת האזהרה של איינשטיין

הניצוץ בעיני אנשי האקדמיה האמריקנים שעה שדיברו בווינגטון על זכויות אדם ואזרח בארצם גרמה לפרופ' דוד הראל לחוש מבוכה. ציטוט של גדול הפיזיקאים שנשמטה מפסלו בירושלים וחוקקה על פסלו בבירה האמריקנית מספר את הסיפור כולו

תגיות: זכויות אדם, זכויות אזרח

דוד הראל

יום ראשון, 15 בפברואר 2015, 14:46

שתף

דוד הראל

חוקר וחתן פרס ישראל במדעי המחשב

לפני כמה חדשים השתתפתי בטקס השנתי החגיגי באקדמיה הלאומית להנדסה בווינגטון. ההתכנסות הייתה מרגשת במיוחד כי האקדמיה חגגה גם 50 שנה ליסודה. אך 1964 הייתה שנה מיוחדת בחקיקה בקונגרס האמריקאי מסיבה הרבה יותר חשובה מאשר החוק שהסדיר את ייסודו של איזה גוף מדעי מעט אליטיסטי. באותה שנה חוקק גם חוק שוויון הזכויות האזרחיות, ה-Civil Rights Act, אחת מאבני הדרך החשובות בתולדות ארה"ב ובדברי ימי העולם המודרני. הוא מוציא אל מחוץ לחוק כל אפליה אזרחית המבוססת על גזע, צבע עור, דת, מגדר ומקור לאומי. החוק הזה, וקשר 50 השנה ממנו אל האקדמיה האמריקאית להנדסה, הוזכרו ונדונו באריכות על ידי חלק מהדוברים בטקס.

ואני יושב ומקשיב לדוברים, רואה את הניצוץ בעיני הקהל, ולא יודע את נפשי. מקשיב, ומרגיש רע מאוד. שהרי יושב שם אדם, שחי במדינה אשר מגילת העצמאות שלה קובעת כללים דומים מאוד לחוק האמריקאי הזה, אך באופן בלתי נתפס נעה מדינתו בבירור בכיוון הפוך לגמרי.

יושב שם אדם, אשר שר בממשלתו מציע למצוא דרכים להגביל את הילודה אצל הבדואים בנגב, ואשר ראש ממשלתו דואג **לפסול חברים בוועדת פרס ישראל לספרות** כדי שלא ייבחר חלילה מי שמתנגד לדרכו.

יושב שם אדם, אשר העובדה ש"מוחמד" היה השם הנפוץ ביותר לתינוקות זכרים במדינתו ב-2014 הועלמה, באקט גזעני מובהק, על ידי הגוף הממשלתי האחראי על איסוף וניתוח הנתונים. אגב, הנתון הזה כולל רק את אזרחי המדינה, ללא המוני הלא-אזרחים שבשליטתנו.

יושב שם אדם, אשר בעידוד ממשלתו נעשים במדינתו מאמצים נרחבים להוקעתם וחסירת מקורות מימון של אנשים וארגונים הלוחמים למען שוויון זכויות לכל אזרחי המדינה, כמעט בדיוק כפי שנקבע שם בארה"ב לפני 50 שנה, וכפי שמעוגן אצלנו במסמך היסוד של המדינה. וכאן פשוט מצפצפים על זה ועל זה כאחד.

"אין בכלל טעם להזכיר מה קורה בשטחים". בדיקת רכב של פלסטינים במחסום בכניסה לירושלים (צילום: יואב דודקביץ')

"אני יושב ומקשיב לדוברים, רואה את הניצוץ בעיני הקהל, ולא יודע את נפשי. מקשיב, ומרגיש רע מאוד. שהרי יושב שם אדם, שחי במדינה אשר מגילת העצמאות שלה קובעת כללים דומים מאוד לחוק האמריקאי הזה, אך באופן בלתי נתפס נעה מדינתו בבירור בכיוון הפוך לגמרי"

יושב ישראלי בכנס באקדמיה לאומית אמריקאית שמעלה על נס את חוק שוויון הזכויות שלהם, ונזכר שעם חזרתו ארצה הוא אמור לדבר בכנס על "שנאת הזר וקבלת האחר" באקדמיה הלאומית הישראלית, ועולה בדעתו שבזמן שהוקצב לו אין טעם שיזכיר את מה שקורה מעבר לקו הירוק, כי המצב בתוכו כבר נורא דיו.

בדרך חזרה ארצה, מזכרתי בשתי אמרות ידועות, רלוונטיות מאד לעניינו. זמן מה לפני שהתפטר מהאקדמיה הגרמנית ב-1933, ויתר על אזרחותו והיגר לארה"ב, כתב אלברט איינשטיין: "כל עוד יש לי אפשרות בחירה בעניין, אתגורר אך ורק במדינה אשר בה קיימים חירות, סובלנות, ושוויון לכל האזרחים בפני החוק".

המשפט הזה חרוט בתחתית הפסל שלו שמוצב לפני בניין האקדמיות האמריקאיות בווישינגטון, אך הוא אינו מופיע בעותק של הפסל שמוצב לפני ביתה של האקדמיה שלנו בירושלים. חבל שלא. אין בדעתי ובדעת חבריי הרבים הלוחמים עבור שלום וזכויות אזרח לנטוש את המערכה ולעזוב. נמשיך להילחם עד שנצליח. אך הגם שברור שאין להשוות את גרמניה של 1933 לישראל של 2014, נורת האזהרה של איינשטיין טוב שתידלק גם לנגד עינינו.

וב-1963, שנה לפני שחוק זכויות האזרח האמריקאי נכנס לתוקף, בנאומו המרטיט "יש לי חלום", השמיע מרטין לותר קינג את התקווה הבלתי נשכחת הבאה: "יש לי חלום, ולפיו ארבעת ילדיי הקטנים יחיו יום אחד באומה אשר בה הם לא יישפטו על פי צבע עורם אלא על פי טיב אישיותם". כה פיוטי, וכה כואב.

וגם לי הקטן יש חלום, וגם הוא עוסק בצאצאיי היקרים. ארשה לעצמי לשאול מקינג את האמירה שלו, ולכופפה לצרכיי: "יש לי חלום, ולפיו חמשת ילדיי וחמשת נכדיי יחיו יום אחד באומה אשר בה הם לא

יישפטו בעצמם, ולא ישפטו אחרים, על פי דתם, שפתם, או רקעם, או על פי מידת הסכמתם הכנועה עם מעשי ממשלתם, אלא אך ורק על פי אופיים, טיב אישיותם, וקבלתם קבלה מלאה את האחר, ברמת הפרט וברמת העם והמדינה".

פרופ' הראל הוא חבר המועצה הציבורית של הקרן החדשה לישראל

לפרסום מאמרים בוואלה דעות לחצו כאן

המאמרים המתפרסמים במדור הדעות משקפים את עמדת הכותבים בלבד

קניות